

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 31. marcija 1893.

Politiški oddelek.

Zmage dan.

Zima je nekako znamenje smrti. Vsa priroda je po zimi kakor mrtva. Zemlja kakor mrtva počiva pod snegom. Povsod vlada nekaka smrtna tihota. Ni ga čuti veselega tičjega petja. Samo škripanje snega pod koraki potnikovimi in pa semtertja lomljenje vej preobloženih s snegom moti to mrtvaško tihoto v prirodi.

Kako z veseljem mi pozdravljamo močnejše pomladne solnčne žarke, od katerih se začenja sneg tajati in pojavljati se novo življenje. Cvetlice iz tal molevajo svoje glavice in ptički prepevajo zopet vesele pesmice. Premagana je zima, premagana smrt v prirodi. Premagale so jo nove prirodne moči.

Primernejšega časa si tudi katoliška cerkev ni mogla izbrati za proslavljanje našega odrešenja, kakor je baš vse oživljajoča spomlad. Po podedovanem grehu je človeški rod bil zapal smrti, ali iz usmiljenja je nebeški Oče poslal na zemljo Svojega lastnega Sina, da ga reši smrti in zopet pridobi za življenje in večno zveličanje. Božji Sin je za nas umrl na križi. Sovražniki njegovega nauka, sovražniki večne resnice so ga umorili in položili v grob, na grob pa navalili velik kamen. Ali On ni ostal v grobu, temveč tretji dan je iz lastne moči od smrti vstal. Premagal je smrt in s tem tudi uboge zemljane, po grehu zapale smrti, pridobil za večno življenje. Poleg božičnih praznikov so pač velikonočni najpomenljivejši, najveselejši za vsakega kristijana, ker tedaj praznujemo naše odrešenje od večnega pogubljenja, zmago resnice nad lažjo, zmago luči nad temo, zmago življenja nad smrtjo.

Tudi za naš slovenski narod so velikonočni prazniki velika tolažba. Naš narod je tudi stoletja že spal skoro smrtno spanje. Malo je še bilo čuti o njegovem življenju. Nasprotniki slovenstva že niso nič več računali z njim. Ne le Koroško in Štajarsko, temveč tudi Kranjsko je že

veljalo za nemško pokrajino. Vse, kar je bilo boljšega, je pri nas govorilo in mislilo nemški.

Ali nakrat se je z lastno močjo in božjo pomočjo začel gibati naš narod, dobrih petdeset let je tega. Kakor tiči spomladi, začeli so se oglašati slovenski pesniki, Vodnik, Koseski, Prešern in drugi, pred petdesetimi leti so začele izhajati „Novice“ in napočila je za nas Slovence vesela spomlad. Naši nasprotniki so sprva nekako pomišljalno ogledovali to novo gibanje. Da bi se bolj razširilo in utrdilo, tega si še misliti niso mogli. Zanašali so se na svojo visoko nemško kulturo, ki bode potlačila to novo gibanje. Sprva jih je tudi to tolašilo, da se le bolj samo duhovščina udeležuje slovenskega gibanja, posvetni stanovi se pa še trdno drže nemštva. Nobenega višjega posvetnega dostojanstvenika še ni bilo v slovenskih narodnih vrstah, ko sta dva slovenska škofa Ravnikar in Slomšek že delovala za napredek slovenstva. Ali ni dolgo trajalo, pa se je tudi mnogo posvetnega razumništva udeležilo tega gibanja, posebno leta 1848. jih je mnogo potegnilo v slovenski krog. Res je, da vsi niso ostali zvesti, ali vendar slovenske vrste se odslej niso več redile, temveč vedno gosteje so bile. Slovensko gibanje se ni omejevalo le na Kranjsko, temveč razširilo se je tudi na Štajarsko, Koroško in Primorsko.

Zadnja leta se posebno oživlja slovenski živelj v Korotanu in v Istri. Vzlic vsem uporom naših nasprotnikov, vendar slovenska stvar le napreduje. Poglavitno je pa, da naš narod napreduje le z lastno močjo. Vlada ga nikjer ne podpira, temveč le ovira njegov napredek. To baš dokazuje veliko življensko moč našega naroda in nam daje nekako zagotovilo konečne zmage.

Da pa gotovejše in tem preje zmagamo, je pa potrebno, da vsi slovenski domoljubi delujemo složno v blagor našega naroda in se zlasti ne prepiramo o stvareh, katerih konečna rešitev ni odvisna od nas. Skrbimo pred vsem za naše domače razmere, tuje stvari prepuščajmo tujcem. Vemo, da jih je mej Slovenci mnogo, ki mislijo, da ni več možno skupno delovanje in se sklicujejo na to, da so razpori tudi mej drugimi narodi. Res je to! Res

e pa tudi, da razpor še ni nobenemu koristil. Zaradi razporov je propalo srbsko in bolgarsko carstvo in Jugoslavani so prišli pod turško jigo. Razpori mej vzhodnimi Slovani so omogočili mongolskim četam, da so pokorile vso sedanjo Rusijo, zaradi razporov je propala velika moravska država in pozneje češko in pa poljsko kraljestvo. Tako žalostne skušnje bi pač že morale izmodrovati Slovence. Mej velikimi narodi, ki so že politično in kulturno utrjeni, politični razpori niso tako škodljivi. Zaradi tega pa noben domoljub ne more trditi, da je pri nas že opravičen razpor, ako so opravičeni mej Nemci in Francozi. Pri narodu, ki se še bori za svoj obstanek in za svoje narodne pravice, bi razporu ne smelo biti mesta bodi še pod tako lepo pretvezo. Posebno nasproti tujstvu bi morali biti vedno jedini.

Znano je, da so avstrijski Poljaki veliko dosegli. In zakaj to? Ker so vedno kazali jedinstvo. Tudi mej Poljaki je več strank, so konservativci in liberalci, ali kadar pa gre za občno blaginjo poljskega naroda, je pa vsak v prvi vrsti Poljak, in vsi so lepo složni. Vsaka stranka se je še opekla, ako je računala na neslogo Poljakov.

Tako bi moralo tudi biti vedno pri nas, to v tem večji meri, kolikor manjši narod smo mi. Kadar gre za naše narodne pravice, ne sme biti razločka mej slovenskimi konservativci in naprednjaki, temveč vsi bodimo Slovenci in branimo naš star naroden program. Pred vsem pa ne iščimo le vedno tega, kar nas razdružuje, temveč le to, kar nas veže, kar je mej nami skupnega. Ne podtikajmo drug drugemu vedno le slabih namenov.

Mi vemo, da se bodo v nekem taboru posmehovali, ko smo mi vedno za spravo, ali to nas ne straši, tudi 1873. leta, ko je bila najhujša borba mej Slovenci, bi se bili posmehovali, ko bi bil kdo spravo priporočal. Ali prišli so hudi časi in na obeh straneh je zmagalo prepričanje, da le sloga pelje do zmage. Tudi sedaj se štvari za nas Slovence in avstrijske Slovane sploh neugodno razvijajo in morda ne bo dolgo, ko bodo dogodeki nas prisilili, da bodemo iskali sloge. Želeti je, da bi poprej spoznali potrebo sloge, predno bodemo od nesloge imeli preveliko škodo v narodnem pa tudi v verskem oziru.

Nesloga mej Slovani, naj se tudi dela v imenu pristnega katoličanstva, je pa v svojih posledicah vendar le v korist nemškemu liberalcem in židovstvu. O tem nas tudi uče najnovejši dogodki.

V pravoslavni cerkvi imajo lepo navado, da se poljubljajo v cerkvi o Veliki noči, ko se zasliši iz duhovnikovih ust veselo oznanilo: Hristos voskres! Kristus je vstal! To je tedaj nekako dan sprave. Zato so se zdeli pa tudi nam velikonočni prazniki lepa priložnost, da opominjamo slovenske stranke, da se naj v duhu poljubijo in podajo roke v složno delovanje in tako pripomorejo, da poprej pride za naš narod zmage dan.

Politični pregled.

Deželni zbori. — Štajarski in češki deželni zbor sta sklicana na 6, deželni zbor tirolski na 12, deželni zbori kranjski, goriški, dolenjski in gorenje-avstrijski, bukovinski in predarlski na 20. in gališki na 24. dan aprila. Deželni zbori solnograški, dalmatinski, tržaški, isterski, moravski, šleški in koroški se pa letošnjo pomlad menda ne snidejo. Džalni glavarji dotičnih dežel so menda vladi naznanili, da ni nobene potrebe za dželnozborsko zborovanje. V Trstu so pa baš sedaj razpisane nove volitve. Češkemu deželnemu zboru se je določila menda zaradi tega najdaljša doba za zborovanje, da bode imel čas za nadaljevanje češkonemške sprave. V štajarskem deželnem zboru bode pa letos na dnevnem redu jezikovno vprašanje pri deželnih uradih.

Shod deželnih maršalov in glavarjev, ki je bil na Dunaji, je sklenil obrniti se do vlade, da dá deželnim zborom vsako leto dosti časa za zborovanje. Skličejo naj se deželni zbori v decembru in potem zborujejo še v januarju in februarju. Ker pa v nekaterih deželah zimski čas ni ugoden za zborovanje, naj se pa tudi pomladi po sklepu državnega zbora odloči nekaj časa deželnim zborom. Tedaj naj zborujejo deželni zbori tistih dežel, ki se ne skličejo v decembru. Deželni odbori bodo pri prvem zborovanju vprašali deželne zbore, kdaj da žele zborovati, potem pa bodo se pogodili z vlado. Potrebno je, da se določi kak gotov čas za zborovanje deželnih zborov, da deželni odbori potem lahko pravočasno pripravijo potrebno gradivo.

Dr. Adolf Fischhof. — V Emmersdorfu pri Celovci je umrl jeden najpoštenejših nemških politikov dr. Adolf Fischhof. Mož je pripadal k onim že precej redkim politikom, ki so že 1848. leta se udeleževali političnega delovanja. On je nekak glavni voditelj tedanjega svobodnostnega gibanja. Idejam, katere je tedaj gojil, ostal je zvest do smrti. Ker je hotel svobodo za vse, ne le samo za Nemce in žide, so ga nemški liberalci pozneje nekako prezirali. Voliti ga niso hoteli v noben parlament. Leta 1878. je njegovo ime se nekaj bolj imenovalo. Tedaj so se v Emmersdorfu dr. Fischhof, dr. Rieger in glavni vrednik „Neue Freie Presse“ Etienne posvetovali, kako bi se dala poravnati narodna nasprotja v Avstriji. K tem posvetovanjem bil je povabljen tudi dr. Herbst, ki pa ni prišel, kar je tudi krivo, da ta posvetovanja niso imela praktičnega vspeha. Pri tem posvetovanju so se tudi popolnoma sporazumeli. Sklenili so delati na to, da se vpelje popolna narodna enakopravnost in razširi avtonomija dežel. Ta program ni obsegal nič pretiranega. Etienne je povabil Herbstu, da naj k njemu pristopi, pa ni hotel. Menda se je bal drugih liberalnih politikov. Etienne je pa vzlic temu ostal zvest temu dogovoru do smrti. Njegov list je potem do njegove smrti 1879. leta delal za narodno spravo. Potem se je vse zopet na slabše obrnilo. Leta 1882. je dr. Fischhof poskusil zopet v zvezi z baronom Walterskirchenom osnovati liberalno ljudsko stranko, ki bi bila delala za narodno spravo. Toda nemški liberalci so s svojim uporom vso stvar spridili. Mož je tako šel v grob, ne da bi bil dočkal, da bi v Avstriji zavlada enakopravnost in prava svoboda, po kateri je toliko hrepenel.

Srbija. — Pri volitvah v skupščino oddanih je bilo 130.556 radikalnih, 91.340 liberalnih in 14.793 naprednih glasov. Te številke kažejo, da je večina srbskega prebivalstva na strani radikalcev. — O tem, bodo li radikalci vstopili v skupščino, še ni gotovega poročila.

Nemčija. — Drugo branje vojaške predloge ne pride v državnem zboru pred 1. majem na vrsto. — Cesar in cesarica prideta v Rim h kraljevi srebrni poroki dne 20. aprila in se vrneta nazaj v Berlin dne 1. maja. — Pri razpravi državnega proračuna bila je huda debata. Znani antisemit